

**Poslovanje „Sine qua non” d.o.o.
Agencija za zastupanje i zaštitu autorskih prava Sarajevo
za razdoblje 2005 – 2010. godine**

I. Pravni temelj

Institut za standarde, mjeriteljstvo i intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine (*pravni prethodnik Instituta za intelektualno vlasništvo BiH*) Rješenjem broj IP-5694/02-01SŽ od 4.6.2002. godine izdao je „Sine qua non”, Društvu za pružanje intelektualnih usluga – Agenciji za zastupanje i zaštitu autorskih prava d.o.o. Sarajevo, odobrenje za obavljanje djelatnosti ostvarivanja prava autorâ na temelju ovlasti autorâ, ovlasti organizacija autorâ ili drugih nositelja autorskih prava, prava umjetnika izvođača na temelju ovlasti umjetnika izvođača, organizacija umjetnika izvođača ili drugoga nositelja prava umjetnika izvođača (u daljnjem tekstu: poduzeće „Sine qua non”).

Poduzeće „Sine qua non” je upisano u registar kod Kantonalnoga suda u Sarajevu Rješenjem broj UF/I 3234/97 6.11.1997. godine.

Utemeljitelj i vlasnica poduzeća „Sine qua non” je Amela Hadrović-Hasanefendić, a ravnatelj Mirza Hajrić.

II. Statut i organizacijska pitanja

Prema Statutu, tijela poduzeća „Sine qua non” su: **Upravni odbor, Savjetodavno tijelo, Pravna skupina i Konzultantsko tijelo.**

Upravni odbor je kolegijalno upravljačko tijelo poduzeća „Sine qua non”, a članove Upravnoga odbora bira utemeljitelj između eminentnih stručnjaka u BiH. Predsjednik Upravnoga odbora je utemeljitelj poduzeća „Sine qua non”.

Prema Statutu, ciljevi poduzeća „Sine qua non” su zastupanje i zaštita autorskih prava u zemlji i inozemstvu.

U izvješću dostavljenome po pozivu Instituta navodi se da se koncem 2010. godine u bazi autora i djela nalazi 6.910 prijavljenih djela od 473 autora, te da je poduzeće „Sine qua non” sklopilo 50 recipročnih ugovora sa inozemnim organizacijama koji pokrivaju više od 150 zemalja.

III. Stjecanje i raspolaganje imovinom

Imovinu poduzeća „Sine qua non” čine nepokretne i pokretne stvari, imovinska prava i novčana sredstva namijenjena djelovanju poduzeća. Za svoje djelovanje poduzeće osigurava sredstva pružanjem usluga konzaltinga, ostvarivanja, zastupanja i zaštite autorskih i srodnih prava i drugih izvora sukladno zakonu. Za svoje obveze poduzeće odgovara cjelokupnom svojom imovinom.

IV. Udruga „Sine qua non” i njezina veza sa poduzećem „Sine qua non”

Pod istim nazivom, „Sine qua non”, utemeljena je i Udruga za kolektivno ostvarivanje i zaštitu autorskih i srodnih prava, na temelju Odluke o osnutku koja je donesena na Utemeljiteljskoj skupštini održanoj 16.2.2005. godine u Sarajevu. Utemeljitelji Udruge su tri pravne osobe:

- 1) Poduzeće „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo,
- 2) AMUS - Asocijacija skladatelja-muzičkih stvaratelja Sarajevo i
- 3) Udruga glumaca Sarajevo.

Udruga „Sine qua non” je upisana u Registar udruga u Ministarstvu pravde BiH 17.7.2006. godine. Prema rješenju, ciljevi Udruge „Sine qua non” su: kolektivno ostvarivanje i zaštita autorskoga i srodnih prava u zemlji i inozemstvu, unapređenje kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava u BiH sukladno zakonima BiH i međunarodnim dokumentima i standardima, suradnja sa drugim udrugama i organizacijama za kolektivno ostvarivanje autorskoga i srodnih prava, poticanje i razvijanje stručnih i kolegijalnih odnosa među članovima udruge, pružanje stručne pomoći članovima udruge u ostvarivanju njihovih prava, aktivnosti sukladne zakonima BiH koji su u izravnoj svezi sa ostvarivanjem ciljeva.

Napomena: Udruga „Sine qua non” Sarajevo, upisana u Registar udruga u Ministarstvu pravde BiH, **nema dozvolu** Instituta za intelektualno vlasništvo BiH za poslove kolektivnoga ostvarivanja prava.

V. Izvješće o poslovanju za razdoblje 2005 – 2010. godine

U postupku nadzora nad radom organizacija za kolektivno ostvarivanje prava Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine uputio je poziv **poduzeću** „Sine qua non” da dostavi izvješće o vođenju poslova za razdoblje 2005 – 2010. godine, te naložio da se dostave:

- informacija o pravu/ima koje ostvaruje;
- preslici ovlasti autora i udruga autora koji su ovlastili poduzeće za ostvarivanje njihovih prava;
- preslici ugovora sa korisnicima prema godinama;
- ukupno ostvareni prihodi od korisnika iz BiH prema godinama;
- ukupno ostvareni prihodi iz inozemstva na temelju ugovora o recipročnome zastupanju;
- iznosi raspodijeljenih sredstava autorima i nositeljima prava prema godinama;
- iznosi raspodijeljenih sredstava autorima iz inozemstva putem inozemnih kolektivnih organizacija;
- iznosi sredstava za pokrivanje troškova rada poduzeća prema godinama;
- plan poslovanja poduzeća prema godinama;
- odluke nadležnoga tijela poduzeća o usvajanju plana poslovanja prema godinama;
- financijsko izvješće koje je usvojilo nadležno tijelo poduzeća prema godinama;

- revizorsko izvješće zajedno sa mišljenjem ovlaštenoga revizora o pravilnosti poslovanja poduzeća i njihove usklađenosti sa zakonom, aktima poduzeća i ugovorima zaključenim sa trećim osobama prema godinama;
- preslici sudbenih i upravnih odluka u kojima je poduzeće bilo jedna od stranaka.

Izvješće o poslovanju poduzeća „Sine qua non” zaprimljeno je 24.2.2011. godine. Uz izvješće je dostavljena dokumentacija: preslici ovlasti autora i udruga autora koji su ovlastili poduzeće „Sine qua non” da ostvaruje njihova prava; preslici ugovora sa korisnicima prema godinama; plan poslovanja prema godinama; odluke tijela poduzeća „Sine qua non” o usvajanju plana poslovanja prema godinama; financijsko izvješće koje je usvojilo tijelo poduzeća prema godinama; odluke tijela poduzeća „Sine qua non” o usvajanju financijskoga izvješća prema godinama; revizorsko izvješće zajedno sa mišljenjem ovlaštenoga revizora o pravilnosti poslovanja poduzeća „Sine qua non”, i njihove usklađenosti sa zakonom, aktima poduzeća i ugovorima zaključenim sa trećim osobama; preslici sudbenih i upravnih odluka u kojima je poduzeće „Sine qua non” bilo jedna od stranaka.

Institut je 24.10.2011. godine uputio poduzeću „Sine qua non” poziv da dopuni izvješće o poslovanju u kojem je naložio da dostavi podatke o potraživanjima (prema godinama i ukupno) i informaciju o tomu kome je doznačena razlika sredstava između ostvarenoga prihoda, troškova poslovanja i raspoređenih sredstava.

Poduzeće „Sine qua non” je 28.10.2011. godine dostavilo Institutu dopunu izvješća u kojem navodi da je **razlika sredstava** u iznosu od **597.977,70 KM** ostala na transakcijskom računu poduzeća i da pripada stranim autorima čija su djela korištena na teritoriju Bosne i Hercegovine. U dopisu se navodi da razlika sredstava **nije nikome isplaćena**, te da te podatke ne mogu dostaviti.

S ciljem izrade cjelovite analize poslovanja poduzeća „Sine qua non” Institut je uputio poziv korisnicima da dostave podatke o iznosima uplaćenih naknada za uporabu autorskih djela i predmeta srodnih prava u razdoblju 2005-2010. godine.

Zahtijevane podatke dostavilo je 28 korisnika (radio i TV postaja). Prema dostavljenim podacima, poduzeću „Sine qua non” je uplaćeno u izvještajnome razdoblju **857.282,60 KM**. Imajući u vidu da nisu dostavljeni kompletni podaci od korisnika, nije bilo moguće izvršiti usporedbu sa podacima koje je dostavilo Poduzeće, te je izvješće pripremljeno samo na bazi podataka dobivenih od poduzeća „Sine qua non”.

VI. Financijsko poslovanje

Prema navodima u izvješću o poslovanju, ukupni prihod i rashodi poduzeća „Sine qua non” u razdoblju od 2005. do 2010. godine su kako slijedi:

- ukupno ostvareni prihod iz BiH je **7.829.275,89 KM**, troškovi poslovanja su iznosili **1.585.161,95 KM**, a nositeljima prava je raspoređeno ukupno **5.793. 334,64 KM**,
- ukupno ostvareni prihod iz inozemstva, na temelju ugovora o recipročnome zastupanju, iznosi **147.198,43 KM**,
- autorima iz inozemstva raspodijeljeno je **1.948.663,57 KM** putem inozemnih kolektivnih organizacija bez podataka prema godinama.

Tabela 1. Prikaz finansijskoga poslovanja poduzeća „Sine qua non”

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	UKUPNA POTRAŽIVANJA	OSTVARENI PRIHOD	TROŠKOVI POSLOVANJA	%	RASPOREĐENA SREDSTVA	%	RAZLIKA (OSTVARENOGA PRIHODA NAD RASHODIMA)
„Sine qua non” d.o.o. Sarajevo	2005.	145.065,20	338.803,35	68.017,69	20%	297.675,79	88%	-26,89
	2006.	111.944,20	684.879,18	136.311,69	20%	292.531,25	43%	256.036,24
	2007.	111.947,00	1.309.998,99	262.737,59	20%	626.583,75	48%	420.677,65
	2008.	109.879,40	2.030.585,94	407.303,76	20%	1.163.685,15	57%	459.597,03
	2009.	336.595,50	1.487.922,25	312.895,21	21%	1.560.821,04	105%	-385.794,00
	2010.	381.187,17	1.977.086,18	397.896,01	19%	1.852.037,66	94%	-254.883,49
	Ukupno	1.196.618,47	7.829.275,89	1.585.161,95	20%	5.793.334,64	74%	450.779,30

Ostvareni prihod prema sudbenim odlukama

Prema dostavljenoj dokumentaciji, za izvještajno razdoblje poduzeće „Sine qua non” iskazalo je potraživanja po osnovi pravomoćnih sudbenih presuda u iznosu od **625.526,85 KM**, sudbenih nagodbi u iznosu od **2.718.898,25 KM**, te nepravomoćnih presuda u iznosu od **160.924,03 KM**, što iznosi ukupno **3.505.349.13 KM**.

Tabela 2. Pregled ostvarenih prihoda prema sudbenim odlukama

NAZIV KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE	GODINA	PRAVOMOĆNE SUDBENE PRESUDE	SUDBENE NAGODBE	NEPRAVOMOĆNE SUDBENE PRESUDE
„Sine qua non” d.o.o. Sarajevo	2005.	23.175,00	939.618,32	0,00
	2006.	35.168,37	0,00	0,00
	2007.	89.674,48	6.149,93	13.500,00
	2008.	253.894,29	163.688,25	0,00
	2009.	130.979,27	1.548.813,58	43.026,08
	2010.	92.635,44	60.628,17	104.397,95
	Ukupno	625.526,85	2.718.898,25	160.924,03

Obračun i raspodjela naknada (tarifa)

Obračun i raspodjelu naknada domaćim i stranim autorima poduzeće „Sine qua non” vrši na temelju Pravilnika o naknadama za javnu izvedbu i priopćavanje javnosti glazbenih djela, te naknadama za uporabu glazbenih izvedbenih materijala sa tarifom minimalnih naknada koji je donio **Upravni odbor Asocijacije skladatelja i muzičkih stvaratelja (AMUS) 2.7.2002. godine**.

VII. Naknada za uporabu autorskih djela od korisnika u BiH

Pojedini korisnici (Radio Kalman, Radio Uno, RTV Tešanj, RTV Q) navode brojne prigovore na način poslovanja poduzeća „Sine qua non” i njegov odnos prema korisnicima usluga. Tako se navodi da je poduzeće „Sine qua non” imalo veoma nekorektan odnos prema većini elektroničkih medija, da je prijetilo korisnicima da, ukoliko ne potpišu ugovor, neće dobiti dugoročnu dozvolu za rad od RAK-a, da nije prihvatilo nijedan prijedlog PEM-a (Reprezentativna udruga elektroničkih medija) uz prijetnju/obrazloženje/ da svoje ugovore može realizirati sudbenim putem. Također, navode da, i pored brojnih traženja, poduzeće „Sine qua non” nikada nije dostavilo spisak autora koje zastupa, koliko je novca prikupilo, prema kojem načelu vrši raspodjelu, kojim autorima je isplatilo tantijeme i u kojem iznosu.

Stjalište svih korisnika (elektroničkih medija) je da moraju plaćati uporabu autorskih djela, ali da smatraju da se tarife moraju utvrditi pregovorima između kolektivne organizacije i reprezentativne udruge korisnika i prema propisima novih zakona kojima je regulirano područje autorskoga i srodnih prava u Bosni i Hercegovini.

Z a k l j u č a k

Analizom podataka dobivenih od poduzeća „Sine qua non” konstatirano je sljedeće:

1. Pravna osoba koja je od Instituta ovlaštena za poslove obavljanja autorskih i srodnih prava je **poduzeće „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo**. Udruga „Sine qua non”, koja je utemeljena 2006. godine, nije se nikada obratila Institutu zahtjevom za dobivanje dozvole za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava.
2. Prema priloženoj dokumentaciji, cjelokupno poslovanje u području kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava vršilo je poduzeće „Sine qua non” d.o.o. kao profitni subjekt koji se bavi i drugim djelatnostima. Obzirom na to da se u izvješću poziva na neke odluke Udruge i da je poduzeće „Sine qua non” jedan od tri utemeljitelja Udruge „Sine qua non” (AMUS, Udruga glumaca Sarajevo i poduzeće „Sine qua non” d.o.o.), iz dokumentacije nije jasno koji je subjekt, odnosno tijelo donosilo odluke u svezi sa kolektivnim ostvarivanjem autorskih i srodnih prava. Primjera radi, odluke o usvajanju plana poslovanja od 2005. do 2010. godine donosila je Skupština poduzeća „Sine qua non” d.o.o. iako, prema Statutu poduzeća, to tijelo ne postoji.
3. U izvješću je iskazan **ostvoreni prihod** iz BiH u ukupnome iznosu od **7.829.275,89 KM** i inozemstva u ukupnome iznosu od **147.198,43 KM**, odnosno ostvoreni prihod u iznosu od ukupno **7.976.474,32 KM**, s jedne strane, a, s druge strane, iskazani **troškovi poslovanja** u iznosu od **1.585.161,95 KM** (odnosno 20% u odnosu na ostvoreni prihod). Raspoređena sredstva nositeljima prava u BiH i inozemstvu su u ukupnome iznosu od **7.741.998,21 KM** (u BiH je raspodijeljeno 5.793.334,64 KM, a u inozemstvo je raspodijeljeno 1.948.663,57 KM). Iz navedenoga proizlazi da je **ukupno raspodijeljeno 97% sredstava** u odnosu na ukupan prihod. Nije jasno na koji način su pokriveni troškovi poslovanja i raspoređena sredstva na nositelje prava, jer se javlja razlika između ostvarenih prihoda i rashoda u iznosu od **1.350.685,84 KM** (troškovi poslovanja i raspodjela sredstava na nositelje prava su veći od ostvarenih prihoda za iskazano razdoblje). Iz dopune izvješća od 28.10.2011. godine je vidljivo da nije dokazana razlika sredstava između ostvarenih prihoda i rashoda, niti su dostavljeni podaci o osobama kojima je doznačena razlika navedenih sredstava.

4. Uočen je nerazmjjer između sredstava naplaćenih sudbenim putem po osnovi pravomoćnih sudbenih presuda i sudbenih nagodbi, te ukupno ostvarenih prihoda prema godinama (kao primjer navodimo da je u 2009. godini po osnovi sudbenih presuda i nagodbi prikazan prihod od **1.679.792,85 KM**, a ukupan ostvareni prihod za 2009. godine je iznosio **1.487.922,25 KM**).
5. Imajući u vidu da je smisao kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava ubiranje sredstava za račun nositelja prava i da, prema međunarodnoj praksi, troškovi organizacije ne bi smjeli prelaziti 20-30% ostvarenoga prihoda, poduzeće „Sine qua non” se, prema vlastitim podacima, kreće u tim granicama. Međutim, poduzeće „Sine qua non” je gospodarski subjekt koji se bavi različitim djelatnostima, te iz priložene bilance stanja i uspjeha nije moguće razdvojiti i provjeriti podatke navedene u izvješću koji se odnose na prihode i rashode po osnovi kolektivnoga ostvarivanja autorskoga i srodnih prava od njegovih prihoda koji su ostvareni po drugim osnovama. Drugi dokumenti koji bi poslužili za provjeru točnosti podataka o ubranim i raspoređenim sredstvima za uporabu autorskih djela nisu dostavljeni.
6. Prigodom donošenja opće ocjene o poslovanju poduzeća „Sine qua non” d.o.o. Sarajevo treba imati u vidu da se izvještajno razdoblje odnosi na vrijeme važenja Zakona o autorskome i srodnim pravima iz 2002. godine (stari zakon), kojim je materija kolektivnoga ostvarivanja autorskih i srodnih prava bila regulirana samo u rudimentarnome vidu. Budući da se od 2010. godine primjenjuje Zakon o kolektivnome ostvarivanju autorskoga i srodnih prava, koji naglašeno precizno regulira ovu materiju sukladno standardima u usporednome pravu, neophodno je konstatirati da dosadašnji način poslovanja „Sine qua non” d.o.o. nije moguće nastaviti, jer ne zadovoljava standarde glede transparentnosti i demokratičnosti rada organizacije za kolektivno ostvarivanje, načina raspodjele prihoda i efikasnosti ostvarivanja zakonski reguliranoga cilja.

[Kraj dokumenta]